

Regiodeal FICHE Creatieve Broedplaatsen

Inleiding

Twente heeft zich inmiddels ontwikkeld tot één van de meest innovatieve regio's van Nederland¹. Maar Twente wil verder groeien: een grotere economische groei, meer hoogopgeleide inwoners, meer woningen, meer mobiliteit en een verbeterde infrastructuur. Hierbij speelt de aantrekkelijkheid voor de creatieve klasse een bepalende rol. De creatieve klasse is noodzakelijk voor banengroei. Om aantrekkelijk te zijn voor deze banenmotor is een diverse sterke culturele infrastructuur noodzakelijk. Daarbij is cultuur de katalysator van persoonlijke groei en ontwikkeling, zorgt voor leefbaarheid en zorgt voor een verhoging van de algehele kwaliteit van leven in de regio.

De afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd in het versterken van de basisinfrastructuur door investeringen in de fysieke omgeving van culturele voorzieningen en de omliggende openbare ruimte. Denk aan het Muziekkwartier, Roombeek cultuurland en de Performance Factory. Hierdoor zijn er sterke clusters ontstaan van culturele voorzieningen met een herkenbare identiteit. De komende jaren zal geïnvesteerd worden om het voorzieningenniveau nog verder te optimaliseren, bijv. in Oyfo, rondom het Ariensplein en het Indiëterrein in Almelo.

Ondanks al deze investering blijkt uit onderzoek² in 2012 en het onderzoek onder studenten in 2018³, dat het culturele aanbod als traditioneel en conservatief wordt ervaren. Er is sprake van te weinig diversiteit. Het aanbod en type voorzieningen sluit onvoldoende aan bij de vraag van juist die doelgroep (talenten) die noodzakelijk zijn om de doelstelling van Twente als innovatieve, technisch vooraanstaande regio te bereiken. Het investeren alleen in stenen is onvoldoende. Het gaat ook om het soort programma, de ruimte om te experimenteren, de mogelijkheden om nieuwe ideeën te ontwikkelen en diversiteit. Het aantal initiatieven dat zich begeeft op het grensvlak van kunst, onderzoek, digitalisering en experiment is in vergelijking met andere regio's die zich profileren op het gebied van innovatie en techniek (bijvoorbeeld Eindhoven) nog marginaal.

Dit geldt niet alleen voor de steden, maar voor de hele regio. De kritische massa is nog onvoldoende en niet stevig genoeg ontwikkeld om te spreken van een sterke humuslaag of ecosysteem. Deze ontwikkeling is noodzakelijk omdat de mate waarin een regio in staat is om in te spelen op deze nieuwe ontwikkelingen, impact heeft op de banengroei. Immers dan is er ook potentie tot verandering.

Alle ingrediënten om deze humuslaag wel te ontwikkelen zijn aanwezige, maar hebben hierin nog ondersteuning nodig om tot groei te kunnen komen. Initiatieven van onderop krijgen op dit moment nog te weinig ruimte. De verbinding en samenwerking met ondernemers is nog niet optimaal, waardoor economisch gezien onvoldoende geprofiteerd wordt door ondernemers van de kennis en ideeën die vanuit de creatieve sector ontwikkeld worden. Hierbij is het belangrijk dat deze humuslaag door de hele regio ontwikkeld en verspreid is, om daarmee het gehele klimaat voor innovatie te versterken.

¹ Onderzoek KPMG

² Cultuurkaart Enschede, Atlas voor gemeenten

³ Keeping Talent in Twente, Bron: <https://www.utwente.nl/en/uif/ktit/results/>

De Twentse opgave

Onze opgave is twee ledig:

- Twente is een innovatieve hightech regio en wil talent aantrekken, opleiden en vasthouden om de brede welvaart te kunnen borgen.
- Creativiteit en kennis van inwoners vergroten; iedere inwoner haakt aan in zijn/haar eigen omgeving en raakt daardoor verbonden met het hightech profiel van deze regio. Een leven lang leren, een ambitie van deze regio.

Om deze opgave te bereiken worden er in de regio idealen verschillende programmalijnen gestart. Met dit projectplan wordt een bijdrage geleverd aan het oplossen van de volgende problemen:

Talenten verlaten regio

Twente heeft te maken met getalenteerde studenten waarvan een groot aantal na hun studie de regio verlaten⁴. Daarnaast zijn arbeidskrachten van elders moeilijk naar Twente te krijgen. Gevolg is niet alleen een verlies aan menselijk (creatief) kapitaal, maar ook het verlies van mogelijke succesvolle Twentse startups. Juist in een regio waar de beroepsbevolking relatief laag is opgeleid en de steden te maken hebben met een relatief hoge werkloosheid. Vanuit het kader van de cultuurregio en actuele problematiek van het vestigingsklimaat, willen we de huidige uitdagingen integraal oppakken.

Te weinig aantrekkingskracht

Twente oefent als vestigingsplaats te weinig aantrekkingskracht uit op starters mede doordat deze regio gezien wordt als conservatief, behoudend en te gewoon. Uit studentenonderzoek is gebleken dat één van de belangrijkste motieven om uit Twente te vertrekken een gebrek aan diversiteit en verscheidenheid van de cultuursector is. Het blijkt dat jonge hoogopgeleiden op zoek zijn naar de niet-mainstream plekken in de stad, zoals inspirerende creatieve broedplaatsen en de aanwezigheid van een underground scene.

Versterken synergie stad en ommeland

Een volgende punt van aandacht vormt de verhouding tussen de stad en het platteland in de regio. Het aanbod van onderwijs en culturele voorzieningen in de steden ligt significant hoger. Dat terwijl de inspiratie ook vaak daarbuiten gevonden wordt. Twente biedt echter het beste van twee werelden hierin, te weten: een sterk innovatief ondernemerschap en een rijke culturele historie. Broedplaatsen kunnen een rol spelen in het dicht bij elkaar brengen van deze werelden. Door kennis en voorzieningen laagdrempelig en dicht bij inwoners te brengen. Dit kan een bijdrage leveren aan het vergroten van het algemene kennisniveau van inwoners in Twente.

Verbinding tussen cultuur en ondernemers

Op veel gebieden, met name rondom cultuur en techniek ontstaat een netwerk van ondernemers die verbinding maken met culturele instellingen en/of festivals. Deze verbinding komt nu nog te langzaam op gang. De innovatiekracht voor bedrijven vanuit creatievelingen, kunstenaars en culturele instelling kan beter benut worden. Door meer en beter te verbinden en synergie te bewerkstelligen, kan het bedrijfsleven toekomstbestendiger worden. Hier is echter meer aandacht voor nodig.

Vernieuwing in het bestaande culturele aanbod

Een groot deel van het structureel gesubsidieerde culturele aanbod richt zich op traditionele culturele uitingen en de mainstream doelgroep in Twente. Om in Twente een klimaat te creëren waarin creativiteit, innovatie met een hightech profiel voorop staat is het belangrijk dat ook

⁴ Bron: <https://www.utwente.nl/en/uif/kit/results/>

binnen het huidige aanbod meer aandacht en programma komt dat hierop gericht wordt. Dit kan onder andere door meer verbinding te zoeken met initiatieven die in de underground scene op dit gebied ontstaan.

Relatie met andere fiches

Dit fiche staat niet op zichzelf, maar heeft relaties met de andere fiches binnen de regiodeal. Het fiche “Gebiedsontwikkeling en bereikbaarheid topwerklocaties” richt zich op de grote (internationale) bedrijven, verbinding met creatieve ondernemers en zichtbare talenten. Dit fiche richt zich op de underground scene, verbinding met lokale kleine ondernemers en het vergroten van het algehele kennisniveau van inwoners. De fiches die een bijdrage leveren aan “Arbeidsmarkt en Talent” richten zich met name op scholing en vergroten van kennis door middelen van opleiding. In dit fiche wordt dit verbreed naar de vrije tijd, waardoor het een vanzelfsprekend onderdeel wordt in het leven van mensen. Hierdoor kan iedereen van 0 tot 100 in aanraking komen met innovatie. Nieuwe vormen van kunst en experiment worden binnen de hele regio zichtbaar en tastbaar. Inwoners kunnen deelnemen aan lezingen, workshop en andere vormen. Dit kan eenmalig of structureel. De drempel om mee te doen is heel laag. Hierdoor wordt innovatie, ondernemerschap en experimenteerdrijf nog meer onderdeel van ons Twentse DNA.

Programmalijnen

Hierboven zijn verschillende problemen benoemd. In dit projectplan willen we een bijdrage leveren om deze problemen op te lossen. Dit willen we doen aan de hand van een aantal programmalijnen:

- Ontwikkeling Creatieve broedplaatsen
- Netwerken versterken
- Actieve coaching

Het effect van de uitvoering van deze programmalijnen is:

- De voorwaarden voor vernieuwing, innovatie, experimenteer ruimte en ontwikkeling worden verbeterd.
- Deze vormen van vernieuwing, innovatie, experimenteren en ontwikkeling wordt in alle haarvaten van Twente zichtbaar en voelbaar, waardoor dit nog meer onderdeel wordt van het DNA van Twente.
- Er is een wisselwerking tussen deze nieuwe ontwikkelingen en de bestaande culturele voorzieningen, zodat het totale veld vernieuwd en het totale aanbod van culturele voorzieningen beter aansluit op de vraag die er is.
- Het bedrijfsleven profiteert wanneer de kennis en ontwikkelingen in de culturele en creatieve sector toegankelijker worden, waardoor er succesvoller zal worden geïnnoveerd in de vorm van nieuwe producten en ideeën die dan ontstaan.
- Het kennisniveau van alle inwoners van Twente wordt vergroot, de vanzelfsprekendheid om in je directe omgeving in aanraking te komen met de nieuwste ontwikkeling en de ruimte te krijgen voor experiment is vergroot.

Hieronder worden de verschillende programmalijnen uitgewerkt.

Ontwikkeling Creatieve Broedplaatsen

Zoals bij de probleemschets aangegeven wordt het huidige culturele aanbod in de regio in het algemeen ervaren als traditioneel, behoudend en weinig divers. Juist de groepen die we willen aantrekken en behouden zijn op zoek naar niet de mainstreamplekken. Zij zijn gebaat bij een

omgeving die spannend, nieuw en verrassend is. In steden zie je daarom fysieke plekken ontstaan waar kunstenaars elkaar vinden. Dit kan zijn op leegstaande locaties, braakliggende terreinen of bestaande voorzieningen. Zogenaamde broedplaats achtige plekken. Spontaan ontstaan van onderop, gestimuleerd van bovenaf of gecreëerd binnen bestaande voorzieningen door ruimte te bieden aan nieuwkomers. Ze zijn gecentreerd rond de thema's:

- Gamecultuur en industrie;
- Maakcultuur en industrie/erfgoed;
- E-cultuur en industrie;
- New arts en Technology;
- Talentontwikkeling: talent aantrekken, opleiden en behouden;
- Innovatie en product development;
- Community, waaronder ook community art;
- Cross-overs tussen bovenstaande thema's.

De fysieke broedplaats maakt verbinding met de omgeving. Er zijn opleidingen, trainingen en workshops voor mensen uit de omgeving in samenwerking met ondernemers en culturele instellingen. Er zijn happenings waardoor de broedplaatsen de omgeving levendig houden. We maken onderscheid tussen drie soorten broedplaatsen:

- I. **Woonkamers**; Hierbij ligt de focus op het betrekken van een breed publiek, mensen die anders niet in aanraking met de genoemde thema's zouden komen. Dit type broedplaats wordt gekenmerkt door laagdrempeligheid, bereikbaarheid en maatschappelijke verbinding. Voornamelijk getrokken door gesubsidieerde instellingen.
- II. **Bottom-Up**; Innovatieve en experimentele initiatieven die de diversiteit van ideeën doen opbloeien. Een *must* van en door studenten en creatieve groepen. Deze broedplaatsen dragen bij aan het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor hoogopgeleiden. Gekenmerkt door de vele initiatieven van onderop, missen ze vaak de kennis en slagvaardigheid om zich volledig te ontplooiën.
- III. **Top-Down**; de derde vorm van broedplaatsen, hebben een sterke connectie tussen de Twentse ondernemendheid en de innovatiekracht van de regio. Het initiatief komt vaak van bovenaf in de vorm van bedrijven, op zoek naar kennisvergroting in een nichesector, voornamelijk aan de hand van focusgroep zoals studenten. Juist door de kleine doelgroep die beoogd word, zijn veel broedplaatsen onderling onbekend, resulterende in gemiste samenwerkingskansen.

Het belang van creatieve broedplaatsen is de afgelopen jaren bewezen. Zoals eerder aangegeven is de creatieve klasse en creatieve industrie bepalend voor banengroei. Om deze creatieve klasse te trekken is een divers voorzieningenniveau noodzakelijk. Broedplaatsen zijn hierin belangrijk omdat ze zorgen voor diversiteit, ruimte voor creatievelingen om zich te groeperen, waardoor nieuwe ideeën, crossovers en samenwerkingsverbanden ontstaan. De aanwezigheid van dit soort plekken trekt de creatieve klasse en creatieve industrie aan en dit leid tot banengroei in het algemeen in de regio's. Om broedplaatsen succesvol tot stand te laten komen, willen we op de volgende drie punten inzetten:

a. Het beter benutten van laagdrempelige publieke voorzieningen

In de regio zijn veel plekken zoals bibliotheken en cultuurhuizen, die een laagdrempelige functie hebben, waar iedereen komt. Dit zijn neutrale zones waar iedereen zich thuis voelt. De potentie van deze plekken kan beter benut worden, door een koppeling tussen innovatieve, culturele initiatieven en deze plekken. De ervaring is dat wanneer je activiteiten rondom thema's zoals innovatie, biohacking en robotica integreert in het programma van dit soort voorzieningen er wel een brede belangstelling is en het publiek divers is. Dit is mede dankzij het reeds gevestigde laagdrempelighedsgevoel van deze voorzieningen in de samenleving. Andersom biedt dit mogelijkheden om initiatieven in de betreffende gemeenten op te sporen en zichtbaar te maken inf het stedelijk gebied. Hier liggen mee koppel kansen voor de toekomst.

Het doel is om verbinding te maken tussen innovatieve, creatieve, culturele initiatieven en deze plekken. Zodat kennis, ervaring en nieuwe ontwikkelingen in de regio met een breed publiek te delen. En iedereen in Twente dicht bij huis, laagdrempelig hiermee in aanraking kan komen.

Concreet betekent dit:

- Het actief aansturen van het uitrollen van de zogenaamde Maakplaatsen van 10 naar 14 gemeenten van 16 plekken naar meer
- Samenwerkingen opzetten met alle lokale Maakplaatsenpartners (wellicht in een aantal gevallen in samenwerking met de Stichting Overijsselse Bibliotheken) over welke rol zij voor zichzelf zien in het lokale netwerk
- Onderzoeken starten met de cultuurpartners uit de 14 Twentse gemeenten om te onderzoeken op welke wijze de Maakplaatsen ingebed kunnen worden in de lokale structuur
- Ontwikkelen van trajecten die het voor de Maakplaatsenpartners mogelijk maakt om programma's te ontwikkelen voor volwassenen, het MKB en startups, onderwijsprofessionals en/of mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt
- Opzetten van een gezamenlijk programma met partners uit de lokale omgeving (cultuur, onderwijs, bedrijfsleven en overheden) met als doel om tot een gezamenlijk programma te komen
- Ondersteuning van de lokale Maakplaatsen bij het ontwikkelen van programma's in aansluiting op de lokaal gemaakte keuzen.

Deze activiteiten worden gefinancierd vanuit de proeftuin Maakplaatsen en Generators.

b. Nieuwe initiatieven stimuleren

Om de innovatiekracht in de regio te versterken stimuleren we innovatieve en experimentele initiatieven die de diversiteit van ideeën doen opbloeien. Er ontstaan op verschillende plekken initiatieven door kunstenaars en creatieve bedrijven, zoals het Tankstation, The Sickhouse en rondom het Wegenerpand. Ze hebben vaak te weinig financiële armslag om een goed programma te ontwikkelen, zodat ze onvoldoende kunnen groeien. Hierdoor blijven deze initiatieven klein en zijn ze soms meer energie kwijt aan voortbestaan dan aan inhoudelijke ontwikkeling. Daarnaast missen ze vaak de kennis en slagvaardigheid om zich volledig te ontplooien of om zich bij een bestaand netwerk aan te sluiten.

We willen bestaande initiatieven versterken door middelen beschikbaar te stellen voor de (door) ontwikkeling van creatieve ideeën. We willen nieuwe initiatieven stimuleren. Daarnaast willen we een verbinding maken tussen deze initiatieven en bestaande bedrijven en/of culturele instellingen. Dit doen we door elke initiatief te koppelen aan een ondernemer of culturele instelling. Deze laatste neemt de rol op zich van mentor/coach. Hierbij is sprake van een structurele samenwerking die niet vrijblijvend is. De matching gebeurt op basis van de vraag van het initiatief en de kracht van een instelling. Hiervoor gaan we een pool maken van beoogde mentoren. Via speeddates worden mentoren en initiatiefnemers aan elkaar gekoppeld. Wanneer de vraag van de initiatiefnemers veranderd kan er andere mentor aan hen gekoppeld worden.

Concreet betekent dit:

Er komt een subsidieregeling van waaruit subsidies verstrekt kunnen worden. Initiatiefnemers van broedplaatsen kunnen een aanvraag indienen voor de (door) ontwikkeling van hun ideeën. Hierbij kan het gaan om bestaande en juist ook nieuwe initiatieven. De vereiste kenmerken van hun aanvraag zijn:

- Innovatie en vernieuwing
- Verbinding met de omgeving
- Opleiding/training/workshops voor mensen uit de omgeving

- In samenwerking met ondernemers en culturele instellingen.

Gericht op de volgende thema's/onderwerpen:

- Gamecultuur en industrie;
- Maakcultuur en industrie/erfgoed;
- E-cultuur en industrie;
- New arts en Technology;
- Talentontwikkeling: talent aantrekken, opleiden en behouden;
- Innovatie en product development;
- Community, waaronder community art;
- Cross-overs tussen bovenstaande thema's.

Structureel karakter

Belangrijk is om zoveel mogelijk vooraf te borgen dat de potentiële broedplaats een structureel duurzaam karakter heeft en er geen subsidieafhankelijkheid ontstaat. Hiervoor worden een aantal zaken geregeld:

- Randvoorwaarde voor deze aanvragen is dat er een onderliggende businesscase is, waaruit blijkt dat ze na drie jaar zelfstandig kunnen bestaan
- De subsidiebijdrage per proeftuin kan variëren afhankelijk van de vraag die er ligt, maximaal 70.000 op jaarbasis voor een periode van 3 jaar. Afhankelijk van het doel: een lager bedrag voor het ontstaan van broedplaatsen en een groter bedrag voor het ontwikkelen van broedplaatsen.
- Er zit een afbouw in de bijdrage van de subsidie.
- Elke broedplaats heeft een mentor (Zie programma lijn 3 voor de rol van coach ter verduurzaming van Broedplaatsen).
- Voor de monitoring en ontwikkeling van een broedplaats specifieke businessmodel wordt er nauw samengewerkt met Saxion Hogeschool.
- Er worden minimaal 10 broedplaatsen ontwikkeld in drie jaar

c. Verbinding maken met leegstaand vastgoed in het ommeland

Er zijn kansrijke zones voor broedplaatsen in ieder Twentse gemeente aanwezig. Er staat cultureel erfgoed leeg in aantrekkelijke gebieden in de stad en in de regio (spoorzones – havengebieden - buitengebieden). Twente heeft een rijk cultureel historisch verleden, zowel industrieel als religieus erfgoed is overal te vinden. Door ze om te vormen tot broedplaatsen, kan het Twents verleden weer levendig en actueel worden. Door broedplaatsen te ontwikkelen kan men een nauwere band vormen met de culturele identiteit van Twente.

Concreet betekent dit:

- In beeld brengen kansrijke locaties
- Initiatiefnemers koppelen aan deze locaties

Beoogd effect

De programmalijn Ontwikkeling Creatieve Broedplaatsen zet in op drie punten: beter benutten van laagdrempelig publieke voorzieningen, nieuwe initiatieven stimuleren en een beter verbinding met cultureel historisch erfgoed in de regio. Het beoogd effect van deze speerpunten is dat de kennis en innovatiekracht die in de culturele sector aanwezig is, laagdrempelig beschikbaar komt voor alle inwoners van Twente. Dit levert een bijdrage aan het vergroten van het algemene kennisniveau. Daarnaast kan dit van invloed zijn op de beleving van inwoners, en kan er meer begrip ontstaan voor nieuwe ontwikkelingen. Door gevestigde culturele instellingen of ondernemers te verbinden aan nieuw talent in de regio,

voorzien we een wisselwerking tussen mentor en leerling. Dit zorgt ervoor dat beide partijen zich kunnen vernieuwen en (door)ontwikkelen. Gecombineerd met de revitalisering van cultureel erfgoed, verwachten we een sterkere Twents cultureel identiteit waar nieuwe inwoners van de regio (studenten, startups) zich aan kunnen binden.

Netwerken versterken

Cultuur heeft een unieke verbindende kracht. Vanwege het brede spectrum waarop cultuur zich kan uiten (beeldende kunst, dans, muziek, voedsel, maar ook nieuwe vormen urban arts, game-cultuur en videokunst), spreekt het een ontzettend breed publiek aan. Cultuur heeft echter het nadeel dat het voornamelijk mensen aanspreekt die reeds een affiniteit hebben met culturele activiteiten. Dit is omdat contact met cultuur zich voornamelijk verspreid via sociale netwerken⁵. Mensen die zich niet in een sociaal netwerk begeven waar cultuur aanwezig is, komen er moeilijk mee in contact. Belangrijk is deze ontwikkeling zo laagdrempelig mogelijk te maken. Door in te zetten op het versterken van het netwerk van broedplaatsen, kunnen meer Twentenaren de mogelijkheid krijgen om zowel maatschappelijk betrokken te raken als zichzelf door te ontwikkelen op het gebied van cultuur, innovatie en techniek.

a. Platformfunctie

Met de focus op het tweede aspect van de Twentse opgave is het nodig dat broedplaatsen breed getrokken worden. De volgende stap is dat broedplaatsen zich tot een creatief platform ontwikkelen. Zoals men naar de bibliotheek gaat om kennis op te doen, zou men naar een broedplaats gaan om hun kennis uit te dagen en te vergroten. Om broedplaatsen dusdanig te verweven in de sociale voorzieningen voor inwoners, zal worden voortgebouwd op het huidige sociaal-culturele netwerk. Zoals reeds vermeld, opereren al een tal van creatieve broedplaatsen in Twente. Deze broedplaatsen zijn zich niet altijd bewust van elkaars bestaan. Om deze kloof te dichten zetten we in op het onderling verbinden van huidige en toekomstige broedplaatsen via het aanstellen van een projectleider die verbonden is aan de cultuurregio Twente. Hiermee worden broedplaatsen in kaart gebracht en verbonden. Het biedt tevens ook de mogelijkheid om gestructureerd een integraal programma op te stellen. Deze stappen leggen de basis voor een creatief platform met als doel een verkleining van de afstand tussen de verschillende broedplaatsen onderling en in het verlengde daarvan de inwoners van de regio.

Concreet betekent dit:

- (Potentiele) Broedplaatslocaties in kaart brengen
- Makelaarsfunctie voor het linken van Creatievelingen aan mogelijke Broedplaatslocatie
- Huidige laagdrempelige cultuurvoorzieningen integreren in proces

b. Verbinding ondernemerscultuur

Creativiteit en techniek is de fundering van innovatie en is de basis voor de creatieve industrie. Twentse (MKB-)ondernemers hebben dit goed begrepen en zetten hier in samenwerking met Saxion actief op in. Zo zijn er al op verschillende plekken in de regio innovatiehubs gerealiseerd door bestaande ondernemingen. De samenwerking in de broedplaats zorgt ervoor dat talent naar de regio wordt aangetrokken, regionaal ontwikkeld wordt en op lange termijn behouden blijft dankzij de hechte band met Twente. Deze plekken bieden een geschikte omgeving voor de samenwerking tussen creatievelingen en het Twentse bedrijfsleven. Er zijn op dit moment zes innovatiehubs operationeel of in ontwikkeling verspreid over de regio. Deze willen we verder door ontwikkelen tot creatieve broedplaats.

⁵ Bron: Cultural holes: Beyond Relationality in Social Networks and Culture (Pachucki & Breiger)

Concreet betekent dit:

- Uitbreiding van de zes innovatiehubs naar alle gemeenten in Twente

Beoogd effect

Twente geniet van een groot cultureel netwerk. Dit netwerk wordt continu uitgebreid door initiatieven van onderop en bovenaf. Ondanks de grootte van het netwerk, is het nog een vrij gesloten netwerk. Initiatieven tot broedplaatsen zijn vaak gericht op een kleine, specifieke doelgroep. Hierdoor wordt het beoogde brede publiek niet altijd betrokken. Met het vormen van een platformfunctie van de broedplaatsen, willen we de link tussen culturele sociale voorzieningen die reeds een gevestigde rol hebben bij het brede publiek linken aan nieuwe initiatieven. Hiermee zal men met een breder scala aan thema's in contact komen. Voornamelijk in het Type III Broedplaatsen zien we een verbeterde professionele samenwerking tussen creativiteit en techniek. Deze nauwe samenwerking met Twentse ondernemers draagt bij aan de creative supply chain en creatieve industrie van de regio en de verbintenis van nieuwe startups/ organisaties met Twente.

Active Coaching

In co-creatie met de creatieve omgeving (culturele instellingen en actieve individuen) wordt in een coachingstraject speciale begeleiding geboden voor de initiatie en doorontwikkeling van broedplaatsen. Door coaching van initiatiefnemers en door begeleiding van de mentoren uit deze creatieve omgeving worden bestaande en nieuwe initiatieven gestimuleerd. Het organiserend vermogen van deze initiatiefnemers wordt in vitale netwerken verder vorm gegeven. Door het delen van good practices via de huidige culturele organisaties en het vernieuwen van de organisatorische innovatie zal de creatie van de beoogde 10 broedplaatsen en aansluiting op bestaande culturele netwerken kunnen slagen.

Beoogd effect

Door broedplaatsen te koppelen aan bestaande instellingen en ondernemers, die bedreven zijn in het begeleiden en ontwikkelen van organisaties, kunnen voornamelijk type II & III broedplaatsen sneller duurzaam opereren. De samenwerking tussen de nieuwe broedplaatsen en reeds gevestigde instellingen zorgt voor een wisselwerking tussen beide partijen en zal een positief effect creëren. De gevestigde culturele en kennis koepelorganisaties kunnen de broedplaatsen begeleiden in de knowhow van het opereren van een organisatie. Daar tegenover staat dat de vernieuwing van de broedplaatsen culturele en zelf mogelijk organisatorische innovatie aan de huidige instellingen kunnen meegeven. Hiermee vergroten we de slaagkans van initiatieven en kunnen broedplaatsen sneller aansluiten op het culturele netwerk.

Monitoring

Vanuit Saxion worden de verschillende Innovatiehubs begeleid met het opzetten, uitvoeren en monitoren van hun activiteiten. De monitoring wordt uitgebreid met relevante items uit de verschillende onderzoekslijnen. Het Saxion lectoraat 'Regio Ontwikkeling' Dr. Michiel Flooren en het Saxion Business Point worden hiervoor ingezet.

Het onderzoek en de gerelateerde monitoring is met name gericht op:

- Toekomstbestendigheid broedplaatsen
 - o Organisatievorm
 - o Businessmodel
 - o Regionale verankering
- Bereik broedplaats in de regio
 - o Gebruikers
 - o Publiek

Hieraan zijn de volgende onderzoeksvragen gekoppeld:

- Wat zijn bevorderende en belemmerende factoren voor het aantrekken van de creatieve klasse in broedplaatsen binnen bestaande en nieuwe netwerken in Twente en hoe kunnen deze factoren positief worden beïnvloed?
- Met welke interventies (oa. monitoring) kan de ontwikkeling van creatieve broedplaatsen worden gestimuleerd?

De impact van de creatieve broedplaatsen wordt bepaald aan de hand van nader vast te stellen indicatoren volgens de methodiek van de Plan Do Check Act-cyclus. Dit start bij de wijze waarop (potentiele) initiatiefnemers opgeroepen worden om hun aanvraag voor het (door) ontwikkelen van een broedplaats in te dienen. En eindigt bij de daadwerkelijke realisatie van de broedplaats en het stimuleren voor een structurele inbedding. Hierin zijn de volgende stappen te onderscheiden.

Werkwijze:

Het lectoraat onderzoekt de twee onderliggende onderzoeksvragen. Studenten van ROC Twente, Hogeschool Avans en Saxion haken aan in projecten/triple S programma's. Dit gebeurt door levensecht leren in een hybride leeromgevingen waarin studenten leren en excelleren.

Beoogde effecten en resultaten fiche creatieve broedplaatsen

Beoogde effecten/ resultaten	Doel	KPI's/Monitoring
• Structureel versterken van de culturele programmering • Versterking talentontwikkeling • Innovatieve wisselwerking tussen Creatieve Broedplaatsen en Culturele instellingen	• Techniek als motor • Arbeidsmarkt • Talent verbinden • Bereikbaarheid	Onderzoek: • Keeping Talent in Twente • Cultuurkaart Enschede/ Twente
Realisatie Broedplaatsen • Innovatie en vernieuwing • Verbinding met de omgeving • Opleiding/training/workshops voor mensen uit de omgeving • In samenwerking met ondernemers en culturele instellingen.	• Vestigingsklimaat • Circulaire economie.	Herhalingsonderzoek cultuurkaart Enschede Met uitbreiding naar heel regio /Twente Cultuur Index via Cultuurkaart Enschede Verdere economische monitormogelijkheden: • Groei Twentse Economie • Werkgelegenheid
Structureel karakter • Structureel duurzaam karakter d.m.v. onderliggende businesscase • Elke broedplaats heeft een mentor	• Structureel karakter Broedplaatsen	Cultuur Index via Cultuurkaart Enschede

Processtructuur

De uitvoering van dit plan is ingebed in de huidige structuur rondom het cultuurprofiel Twente. Deze structuur is de afgelopen jaar succesvol gebleken. Voorstel is om dezelfde werkwijze te hanteren als voor het opstellen van het regioprofiel en dezelfde organisatiestructuur te hanteren. In bijlage 1 wordt aangegeven hoe de organisatiestructuur in elkaar zit en wie waarvoor verantwoordelijk is.

Fasering

Hierbij volgen de fasering van de Broedplaatsen voor de periode 2019 tot en met 2021. Voor het eerste jaar is een verdere uitwerking tot en met december gemaakt.

Programmalijn	2019	2020	2021
Broedplaatsen			
	- Opstellen subsidieverordening/beleidsregels - Starten campagne oproepen initiatieven - In beeld brengen mogelijke locaties broedplaatsen - Vormgeven website - Start nieuwsbrieven	- Indienen + beoordelen aanvragen 5 aanvragen broedplaatsen 5 broedplaatsen starten - Start tweede tranche aanvragen - Start campagne oproepen initiatieven tweede tranche	- Indienen + beoordelen aanvragen 5 aanvragen broedplaatsen 5 broedplaatsen starten
Netwerken versterken			
	- Opzet platform - Contacten ondernemers	Platform draait	Platform draait
Active Coaching			
	- Ontwikkeling deskundighedsprogramma sept. 2019-dec. 2019 - Koppeling initiatiefnemers met ondernemers/culturele instelling vanaf okt. 2019	- Koppeling initiatiefnemers met ondernemers/culturele instelling - Start programma: Ontwikkeling deskundigheid	- Uitvoering programma - Vieren van successen en borging van ontwikkelde good-practices
Monitoring			
	Nulmeting: Cultuur en Talent	- Monitor voortgang Broedplaats - Effectmetingen en event. bijstelling programma - Ontwikkeling Businesscase - Inzet studenten in hybride leeromgeving	- Herhaalonderzoek Cultuur - Herhaalonderzoek Talent - Monitor voortgang Broedplaats - Onderzoek Lectoraten - Inzet studenten in hybride leeromgeving
Omvorming Muziekkwartier Huiskamer van de stad	Opstellen definitief ontwerp	Start uitvoering + oplevering	
Verhuizing naar Oyfo naar Hazemeijer		Start uitvoering	

Uitgebreide Planning 2019	mei	juni	juli	augustus	septem- ber	oktober	november	december
Projectorganisatie								
• Aanstellen projectleider		x						
• Start projectorganisatie		x						
• Start stuurgroep			x					
Broedplaatsen								
• Besluitvorming kaders en proces door 14 gemeenten uitvoering regeling broedplaatsen		x	x	x	x			
• Opstellen subsidiekader regeling 10 broedplaatsen			x	x	x	x	x	
• In kaart brengen (potentiele) broedplaatslocaties				x	x	x	x	x
Netwerk versterken								
• Werven mentoren					x	x	x	x
• Contact potentiele broedplaatsen					x	x	x	x
Active coaching								
• Opzetten deskundigheidsprogramma initiatiefnemers Broedplaatsen					x	x	x	x
• Opzetten deskundigheidsprogramma mentoren					x	x	x	x
Communicatie								
• Start campagne oproepen aanvragen regeling broedplaatsen							x	x
• Opstellen communicatieplan					x	x		

Begroting

Hier volgt de beoogde begroting voor het Broedplaatsproject. Het tweede tabel geeft de beoogde begroting voor 2019 weer, eveneens met de verantwoordelijke organisaties en individuen.

	Totaal	2019	2020	2021
Broedplaatsen	€ 1.400.000			
• € 70.000 max. initiële subsidie • Afbouwend over 3 jaar:			• € 700.000	• € 700.000
Netwerken versterken	€ 60.000			
• Platformfunctie opzetten • Verbinding leggen met verschillende broedplaatsen • Betrekken ondernemers	• € 20.000 • € 20.000 • € 20.000	• € 5.000 • € 5.000 • € 2.500	• € 7.500 • € 7.500 • € 7.500	• € 7.500 • € 7.500 • € 10.000
Active Coaching	€ 70.000	•		
• Deskundigheidsprogramma initiatiefnemers • Deskundigheidsprogramma mentoren	• € 47.500 • € 22.500	• € 7.500 • € 7.500	• € 17.500 • € 7.500	• € 22.500 • € 7.500
Monitoring	€ 135.000			
• Herhaalonderzoek Cultuur • Herhaalonderzoek Talent • Ontwikkeling Businesscase • Monitor voortgang Broedplaats • Co-funding onderzoek Lectoraten • Co-funding 'in kind' via hybride leeromgeving	• € 25.000 • € 8.000 • € 44.000 • € 45.000 • € 5.000 • € 8.000	• € 34.000	• € 10.000 • € 22.500	• € 25.000 • € 8.000 • € 22.500
Projectorganisatie	€ 330.000			
Benadering van verwachte kosten Voorlopige FTE-indeling • Projectleider 0,6 FTE • Project assistent 0,3 FTE • Subsidieadviseur 0,1 FTE • Communicatie 0,1 FTE • Opstellen verordening/beleidsregel		• € 50.000 • € 30.000	• € 120.000	• € 130.000
Communicatie	€ 65.000			
• Ontwikkeling Website overzicht • Onderhoud website • Nieuwsbrieven • Opstart campagne per trance	• € 25.000 • € 15.000 • € 5.000 • € 20.000	• € 25.000 • € 5.000 • € 500 • € 10.000	• € 5.000 • € 2.250 • € 10.000	• € 5.000 • € 2.250
Subtotaal: (Uit Regiodeal)	€ 2.060.000			
Omvorming Muziekkwartier Huiskamer van de stad	€ 1.100.000		€ 1.100.000	
Verplaatsing naar Oyfo naar Broedplaatsen	€ 2.700.000			€ 2.700.000
Totaal:	€ 5.860.000			

Planning 2019	Begroting 2019	Verantwoordelijkheid	Contact
Projectorganisatie	€ 40.000	Concordia	Willem Jaap Zwart (directeur)
• Projectleider • Projectorganisatie • Stuurgroep			
Broedplaatsen	€ 40.000	Gmt. Enschede Gmt. Hengelo	Mirjam Berning Margreet Weide
• Opstellen subsidiekader regeling 10 broedplaatsen • In kaart brengen broedplaatsen			
Netwerk versterken	€ 12.500	Tetem	Wilja Jurg (directeur)
• Werven mentoren • Contact potentiële broedplaatsen			
Active coaching	€ 15.000	Saxion Hogeschool	Bas Olde Hampsink
• Opzetten deskundigheidsprogramma initiatiefnemers Broedplaatsen • Opzetten deskundigheidsprogramma mentoren			
Communicatie	€ 40.500	Concordia	Willem Jaap Zwart (directeur)
• Start campagne oproepen aanvragen regeling broedplaatsen • Opstellen communicatieplan			
Monitoring		Saxion Hogeschool	Michiel Flooren
• Ontwikkelen methodiek Bussinescase	35.000		
Totaal	183.000		

Cofinanciering

De gemeente Hengelo en Enschede investeren de komende jaren in hun voorzieningenstructuur zodat deze gaat functioneren als broedplaatsen. Zo wordt Oyfo onderdeel van de broedplaats Hazemeier en wordt het Muziekkwartier getransformeerd tot woonkamers van de stad. De gevraagde bijdrage vanuit OCW wordt ingezet voor de hele regio. Dit vanuit het uitgangspunt dat het noodzakelijk om een humuslaag in de gehele regio te versterken. Deze werkwijze past binnen de filosofie van het cultuurprofiel Twente waarin we aangeven dat stad en ommeland een geheel vormen en samenwerken zoals het hart en de longen en we waar mogelijk elkaar versterken. De insteek is dat de bijdrage voor de idee ontwikkeling in broedplaatsen jaarlijks wordt afgebouwd en dit slechts een onderdeel is van de totale financiering. Dit betekent dat ook vanuit dit perspectief cofinanciering ingebracht zal worden. Op dit moment is nog niet inzichtelijk op welke wijze dit gebeurt of om welk bedrag dit gaat.

Programmering

- €1,1 miljoen voor het Muziekkwartier in Enschede.
750K wordt in 10 jaar gedragen door de gemeente Enschede.
De overige middelen komen van de provincie Overijssel en de culturele instellingen zelf.
- €2,7 miljoen voor Oyfo in Hengelo.

Beoogde financiering

Opgaven/ Investerings	Totaal	Privaat	Onderwijs	Publiek		Rijk
	€6,6 mln.	€300.000		Gem. €3,45mln.	Provincie €50.000	€ 2.060.000 mln.